

Warszawa 15.03.2016

Stanowisko Zarządu Polskiego Towarzystwa Mykologicznego
w sprawie planów intensyfikacji użytkowania rębego
Puszczy Białowieskiej

My, niżej podpisani członkowie Zarządu Polskiego Towarzystwa Mykologicznego, wyrażamy zaniepokojenie przedłużającym się sporem wokół ochrony przyrody w Puszczy Białowieskiej oraz wnioskiem z roku 2015 o aneksowanie Planu Urządzania Lasu Nadleśnictwa Białowieża. Wyrażamy poparcie dla stanowiska Komitetu Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, który wypowiedział się przeciwko planowanej intensyfikacji użytkowania rębego Puszczy Białowieskiej.

Puszcza Białowieska, jako najlepiej zachowany fragment mieszanych lasów strefy umiarkowanej w Europie została uznana za obiekt światowego dziedzictwa ludzkości UNESCO ze względu na spełnianie dwóch kryteriów. 1) Jest wyjątkowym przykładem pokazującym trwałość procesów ekologicznych i biologicznych, istotnych w ewolucji i rozwoju ekosystemów oraz zespołów zwierzęcych i roślinnych łąkowych oraz 2) obejmuje najważniejsze i najbardziej reprezentatywne siedliska dla ochrony in situ różnorodności biologicznej, włączając te, w których występują zagrożone gatunki o wyjątkowej uniwersalnej wartości z punktu widzenia nauki lub ochrony przyrody.

We wniosku renomacyjnym, wystosowanym przez Polskę do UNESCO w roku 2012, podkreślany jest wysoki stopień naturalności ekosystemów leśnych na znacznym obszarze Puszczy oraz wyznaczone są strefy o zróżnicowanym reżimie ochronnym i z określonymi dozwolonymi działaniami. Kilka lat wcześniej, w czerwcu 2006 roku, prezydent Lech Kaczyński powołał Zespół do opracowania projektu ustawy regulującej status dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Puszczy Białowieskiej. W skład tego zespołu weszli przedstawiciele nauk przyrodniczych i leśnych. Zespół opracował między innymi projekty:

1. O utworzeniu Parku Narodowego Puszczy Białowieskiej;
2. O ustanowieniu Programu zrównoważonego rozwoju regionu Parku Narodowego Puszczy Białowieskiej w latach 2008-2013.

Proponowane szczegółowe rozwiązania, które nie znalazły do tej pory usankcjonowania prawnego, godne są powtórnego rozpatrzenia. **Uważamy, że Puszcza Białowieska jako przyrodniczy Obiekt Dziedzictwa Ludzkości UNESCO powinien zostać włączony w system prawny, jako jedna z form ochrony przyrody.**

Dla tego, unikatowego w skali świata, obiektu powinien zostać opracowany spójny plan ochrony (uwzględniający kryteria powołania obiektu, istniejące plany ochrony dla Białowieskiego Parku Narodowego, plan zadań ochronnych obszaru Natura 2000 oraz, ważny ze względów społecznych, program gospodarczo-ochronny Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Białowieska”), który szczegółowo określałby zakres ochrony oraz użytkowania ekosystemów leśnych na potrzeby lokalnych społeczności.

Obecna propozycja podwyższenia poziomu pozyskania drewna na terenie Puszczy Białowieskiej nie tylko w zasadniczy sposób narusza zapisy Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004, ale także zobowiązania podjęte przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ochrony Puszczy Białowieskiej jako obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO.

W naszej opinii argument zwiększenia wyrębu świerków jako koniecznego elementu walki z gradacją kornika drukarza jest krótkowzroczny. Usuwanie drzew zaatakowanych przez kornika drukarza nie ma istotnego wpływu na przebieg jego gradacji, co jest udokumentowane w publikacjach (np. Grodzki i wsp. 2006), a przyczynia się do znacznego ubożenia biocenoz i fragmentacji sieci troficzej. Według

badania białowieskich z końca XX w. (program *CRYPTO*) to właśnie zamierające drzewa oraz powalone kłody są siedliskiem licznych organizmów, w tym wielu reliktowych, rzadkich, zagrożonych wyginięciem i chronionych. W BPN aż jedna trzecia ze wszystkich zinwentaryzowanych grzybów jest związana z drewnem (*Phytocenosis*, vol. 7, 1995r.). Białowieski Park Narodowy jest ostoją o znaczeniu światowym dla grzybów wielkoowocnikowych. Do tej pory stwierdzono tu około 1600 gatunków. Teren puszczy poza Parkiem jest zbadany w bardzo małym stopniu, jednak opublikowane prace mykologiczne dają podstawy do twierdzenia, że także poza Parkiem znajdują się stanowiska rzadkich i zagrożonych gatunków. Z drewnem świerków związanych jest na tym obszarze ponad 200 gatunków grzybów wielkoowocnikowych, w tym reliktowych, znanych wyłącznie z obszaru puszczy.

Celem statutowym Polskiego Towarzystwa Mykologicznego jest m.in. działanie przyczyniające się do pełnego poznania i utrzymania różnorodności grzybów, a jednym ze środków jest wyrażanie opinii w sprawach związanych z zagrożeniem i ochroną oraz restytucją polskiej bioty grzybów (roz. 2, §7-8) i dlatego dbałość o zachowanie bezcennego dziedzictwa przyrodniczego, jakim jest Puszcza Białowieska, jest dla nas sprawą kluczowej wagi. Polskie Towarzystwo Mykologiczne przyłącza się więc do głosów sprzeciwu wobec poważnej ingerencji gospodarczej w obrębie Puszczy Białowieskiej i wspólnie z innymi podmiotami wnosi, by niepodważalnym priorytetem dla wszelkich działań podejmowanych na terenie Puszczy Białowieskiej stała się dbałość o zachowanie niepowtarzalnych walorów przyrodniczych tego obszaru. Jest to tym bardziej istotne, że zwiększenie planu pozyskania drewna w Puszczy Białowieskiej, jako sprzeczne z ustaleniami Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004, spowoduje rażące naruszenie przepisów prawnych określonych w art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i art. 6 Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

Jednocześnie zaznaczamy, że w naszej opinii jest możliwe ustalenie konsensusu korzystnego dla mieszkańców puszczy i zachowującego naturalność obszaru. Apelujemy o szczegółowe przeanalizowanie istniejących opracowań o perspektywach powstrzymania gradacji kornika i odstąpienie od wycinki drzew, które już wcześniej opuszczone przez korniki obecnie są zasiedlane przez inne organizmy. Jeśli zajdzie taka potrzeba, specjaliści mykolodzy są gotowi przeanalizować grzyby entomopatogeniczne obecnie zasiedlające chodniki owadów i włączyć się aktywnie w badania nad ich wpływem na populacje szkodników.

Wojciech Grodzki, Rastislav Jakuš, Eva Lajzová, Zuzana Sitková, Tomasz Maczka, Effects of intensive versus no management strategies during an outbreak of the bark beetle *Ips typographus* (L.) (Col.: Curculionidae, Scolytinae) in the Tatra Mts. in Poland and Slovakia. *Annals of Forest Science*, Springer Verlag/EDP Sciences, 2006, 63 (1), pp.55-61.

do wiadomości:

- Minister Środowiska
- Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku
- Dyrektor Departamentu Leśnictwa i Ochrony Przyrody w Ministerstwie Środowiska
- Dyrektor Białowieskiego Parku Narodowego
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku
- Przewodniczący Państwowej Rady Ochrony Przyrody
- Główny Konserwator Przyrody

- Generalny Dyrektor Lasów Państwowych

- Nadleśniczy Nadleśnictwa Białowieża, Browsk

Zarząd Polskiego Towarzystwa Mykologicznego: